

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>20</u>	<u>14</u>	<u>56</u>	<u>90</u>	<u>3</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Карамушка Людмила Миколаївна

Академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: lkarama01@gmail.com

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління» відводиться **90** годин **3** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 3 семестру на 2-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Психологія управління» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізити:

- Загальна психологія — вивчає основні закономірності психічної діяльності людини, її структуру, функції та розвиток.
- Соціологія — досліджує закономірності функціонування суспільства, соціальних інститутів, груп і взаємодій між людьми.
- Соціальна психологія — аналізує вплив соціального середовища на поведінку, мислення, емоції та міжособистісні стосунки людини.
- Психологія особистості — досліджує структуру, динаміку та індивідуальні особливості психіки, що визначають поведінку й розвиток особистості.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Індивідуальна та групова терапія — вивчає методи психологічної допомоги окремій особі та групі для подолання труднощів і розвитку особистості.
- Теорія об'єктних стосунків — аналізує вплив ранніх взаємин із значущими іншими на формування особистості та її психічний розвиток.
- Психологічний супровід військовослужбовців — досліджує особливості психологічної підтримки та реабілітації військових у процесі служби й після бойових дій.
- Психологія сім'ї та подружжя — розглядає закономірності функціонування сімейних і подружніх стосунків, їхній вплив на розвиток особистості та соціальну адаптацію.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія управління» є складовою професійної підготовки здобувачів вищої освіти у галузі психології та соціальних наук. Вона спрямована на формування системного уявлення про психологічні

закономірності управлінської діяльності, розвиток умінь ефективної взаємодії у процесі керівництва, прийняття рішень, мотивації персоналу та формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації.

У курсі розглядаються теоретичні основи психології управління, історія її становлення, психологічні механізми прийняття управлінських рішень, стилі керівництва, лідерство та влада, комунікація, мотивація, конфлікти та сучасні напрями розвитку дисципліни.

Дисципліна має міждисциплінарний характер, поєднуючи знання психології, соціології, менеджменту та педагогіки. Вона забезпечує студентів інструментами для аналізу управлінських процесів, розвитку критичного мислення та практичних навичок роботи з персоналом.

Практичне значення курсу полягає у можливості застосування здобутих знань у сфері управління організаціями, психологічного консультування, освітньої діяльності та досліджень у галузі управлінської психології.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Психологія управління» призначена для формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психологічні закономірності управлінської діяльності та розвиток практичних навичок ефективного керівництва.

Курс забезпечує знання про психологічні основи прийняття управлінських рішень, стилі керівництва, лідерство, комунікацію, мотивацію та врегулювання конфліктів. Він спрямований на розвиток умінь аналізувати управлінські процеси з позицій психології, застосовувати методи психологічного впливу та формувати сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Психологія управління» є формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про психологічні закономірності управлінської діяльності, розвиток умінь ефективної взаємодії у процесі керівництва, прийняття рішень, мотивації персоналу та формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації.

8. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня професійної компетентності у здобувачів освіти, які зможуть ефективно працювати у сфері психології управління:

- Охарактеризувати психологічні основи управління, його структуру та функції.
- Знати особливості стилів керівництва та їхній вплив на ефективність управлінської діяльності.
- Розкрити психологічні механізми прийняття управлінських рішень.
- Визначити роль комунікації, мотивації та конфліктів у процесі управління.

- Проаналізувати психологічні аспекти лідерства, влади та відповідальності керівника.
- Розвинути навички саморегуляції, емоційної компетентності та конструктивної взаємодії у колективі.
- Сформувати здатність застосовувати психологічні знання для оптимізації управлінських процесів у професійній діяльності.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- предмет, завдання та основні категорії психології управління;
- історію становлення та сучасні напрями розвитку дисципліни;
- психологічні основи управлінської діяльності та прийняття рішень;
- стилі керівництва та їхній вплив на ефективність управління;
- психологічні механізми лідерства, влади та авторитету;
- закономірності комунікації в управлінській діяльності;
- теорії мотивації та методи регулювання поведінки персоналу;
- причини виникнення конфліктів та способи їх конструктивного вирішення;
- сучасні тенденції та перспективи розвитку психології управління.

Уміти:

- аналізувати управлінські процеси з позицій психології;
- застосовувати теоретичні знання для пояснення поведінки керівника та колективу;
- інтерпретувати результати психологічних досліджень у сфері управління;
- визначати вплив стилю керівництва та комунікації на ефективність діяльності;
- оцінювати роль лідерства та влади у формуванні організаційної культури;
- використовувати знання для мотивації та регулювання поведінки персоналу;
- розробляти стратегії конструктивного вирішення конфліктів;
- формувати власну позицію та аргументовано її відстоювати у професійних дискусіях;
- застосовувати здобуті знання у практичній діяльності психолога

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія управління» складається з двох змістовних модулів:

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології управління

Тема 1. Предмет і завдання психології управління

Психологія управління досліджує закономірності психічних процесів і поведінки людини в умовах організаційної діяльності. Вона визначає психологічні основи ефективного керівництва, взаємодії та прийняття рішень.

Завдання дисципліни полягає у формуванні знань про психологічні механізми управління та розвиток практичних навичок їх застосування.

Тема 2. Історія становлення та розвиток психології управління

Історія психології управління охоплює етапи її формування від класичних теорій менеджменту до сучасних концепцій лідерства та організаційної поведінки. Вона інтегрує досягнення психології, соціології та економіки. Аналіз історичного розвитку дозволяє зрозуміти еволюцію управлінських підходів і їхній вплив на сучасну практику.

Тема 3. Психологічні основи управлінської діяльності

Управлінська діяльність ґрунтується на знанні психологічних закономірностей сприйняття, мислення, мотивації та комунікації. Вона передбачає врахування індивідуальних і групових особливостей поведінки. Психологічні основи управління забезпечують ефективність взаємодії між керівником і підлеглими.

Тема 4. Стили керівництва та їх психологічні особливості

Стили керівництва відображають індивідуальний підхід керівника до організації роботи та взаємодії з колективом. Вони можуть бути авторитарними, демократичними чи ліберальними, кожен із яких має свої психологічні переваги та недоліки. Вивчення стилів допомагає зрозуміти їхній вплив на мотивацію та ефективність діяльності.

Тема 5. Психологічні механізми прийняття управлінських рішень

Прийняття рішень у сфері управління базується на когнітивних процесах, інтуїції та досвіді керівника. Важливу роль відіграють психологічні чинники, такі як сприйняття ризику, відповідальність та групова динаміка. Аналіз цих механізмів дозволяє оптимізувати процес ухвалення рішень.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти психології управління

Тема 6. Лідерство та психологія влади в управлінні

Лідерство є ключовим чинником ефективності управління, що ґрунтується на особистісних якостях та здатності впливати на інших. Психологія влади пояснює механізми авторитету, довіри та контролю. Вивчення цих аспектів допомагає зрозуміти роль керівника у формуванні організаційної культури.

Тема 7. Психологія комунікації в управлінській діяльності

Комунікація є основою управлінської взаємодії, що забезпечує обмін інформацією та координацію дій. Вона включає вербальні й невербальні засоби, а також навички активного слухання. Психологічні аспекти комунікації визначають ефективність керівництва та попередження конфліктів.

Тема 8. Мотивація та регулювання поведінки персоналу

Мотивація є рушійною силою діяльності працівників, яка визначає їхню продуктивність та задоволеність роботою. Психологія управління досліджує різні теорії мотивації та методи її стимулювання. Ефективне регулювання поведінки персоналу сприяє досягненню цілей організації.

Тема 9. Конфлікти та шляхи їх конструктивного вирішення

Конфлікти є невід'ємною частиною управлінської діяльності, що виникають через різні інтереси та цінності. Психологія управління пропонує методи їх діагностики та конструктивного вирішення. Вивчення конфліктів допомагає керівнику підтримувати позитивний клімат у колективі.

Тема 10. Сучасні напрями та перспективи розвитку психології управління

Сучасна психологія управління інтегрує новітні дослідження у сфері когнітивної науки, нейропсихології та організаційної поведінки. Вона враховує вплив цифрових технологій, глобалізації та змін у соціальних структурах. Перспективи розвитку дисципліни пов'язані з удосконаленням управлінських практик та підвищенням ефективності організацій.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі			Контр. заходи	
		лекц	практ	с.р		
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології управління						
Тема 1. Предмет і завдання психології управління	11	2	2	6	Поточне опитування, реферати, тестування	
Тема 2. Історія становлення та розвиток психології управління	10	2	2	6		
Тема 3. Психологічні основи управлінської діяльності	12	2	-	6		
Тема 4. Стили керівництва та їх психологічні особливості	12	2	2	6		
Тема 5. Психологічні механізми прийняття управлінських рішень	12	2	2	6		
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти психології управління						
Тема 6. Лідерство та психологія влади в управлінні	12	2	-	6		
Тема 7. Психологія комунікації в управлінській діяльності	11	2	2	5		
Тема 8. Мотивація та регулювання поведінки персоналу	11	2	-	5		
Тема 9. Конфлікти та шляхи їх конструктивного вирішення	11	2	2	5		

Тема 10. Сучасні напрями та перспективи розвитку психології управління	11	2	2	5	
Усього, годин	90	20	14	56	

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вивчення предмета та завдань психології управління Охарактеризуйте основні напрями психології управління, назвіть її ключові завдання та зазначте відмінності від суміжних наук.	6
2	Тема 2. Аналіз історії становлення та розвитку психології управління Опишіть етапи розвитку дисципліни, перелічте провідних дослідників та розкрийте їхній внесок у формування сучасних управлінських підходів.	6
3	Тема 3. Дослідження психологічних основ управлінської діяльності Охарактеризуйте психологічні процеси, що лежать в основі управління, зазначте чинники ефективності та запропонуйте приклади їх практичного застосування.	6
4	Тема 4. Вивчення стилів керівництва та їх психологічних особливостей Опишіть основні стилі керівництва, перелічте їхні переваги та недоліки, розкрийте вплив на мотивацію та результативність роботи колективу.	6
5	Тема 5. Аналіз психологічних механізмів прийняття управлінських рішень Охарактеризуйте когнітивні процеси у прийнятті рішень, назвіть чинники вибору управлінських стратегій та запропонуйте приклади психологічних бар'єрів.	6
6	Тема 6. Дослідження лідерства та психології влади в управлінні Опишіть риси ефективного лідера, перелічте типи лідерства та розкрийте психологічні механізми влади й авторитету.	6
7	Тема 7. Вивчення психології комунікації в управлінській діяльності Охарактеризуйте види управлінської комунікації, назвіть чинники її ефективності та зазначте роль невербальних засобів у взаємодії.	5
8	Тема 8. Аналіз мотивації та регулювання поведінки персоналу Опишіть основні теорії мотивації, перелічте методи стимулювання працівників та запропонуйте приклади регулювання поведінки у практиці управління.	5
9	Тема 9. Дослідження конфліктів та шляхів їх конструктивного вирішення Охарактеризуйте причини виникнення конфліктів, назвіть методи їх вирішення та розкрийте роль керівника у підтриманні позитивного клімату.	5
10	Тема 10. Вивчення сучасних напрямів та перспектив розвитку психології управління Опишіть сучасні тенденції у психології управління, перелічте нові виклики та запропонуйте перспективи інтеграції з іншими науками.	5
Всього		56

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Андреева Г. М. *Соціальна психологія*. Київ: Либідь, 2004.
2. Бандура А. *Соціальні основи мислення та дії*. Київ: Либідь, 2000.
3. Карамушка Л. М. *Психологія управління*. Київ: Либідь, 2005.
4. Robbins S. P., Judge T. A. *Organizational Behavior*. New Jersey: Pearson, 2019.

Додаткові:

1. Чалдіні Р. *Психологія впливу*. Київ: Наш Формат, 2018.
2. Yukl G. *Leadership in Organizations*. New York: Pearson, 2013.
3. Mintzberg H. *Managers Not MBAs*. San Francisco: Berrett-Koehler, 2004.

Інформаційні ресурси з посиланням на сайти:

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського — nbuv.gov.ua
2. Електронна бібліотека PSYH.KIEV.UA — psych.kiev.ua
3. Google Scholar — scholar.google.com.ua (scholar.google.com.ua in Bing)
4. ResearchGate — researchgate.net
5. Міністерство освіти і науки України — mon.gov.ua
6. Національна академія педагогічних наук України — naps.gov.ua
7. American Psychological Association (APA) — apa.org
8. European Association of Work and Organizational Psychology — eawop.org

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ **“ВІДМІННО”** отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ **“ДОБРЕ”** отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ **“ЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ **“НЕЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як

середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають пройти повторне навчання з відповідного розділу. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.